

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Generelt	4
3. Bygningmæssige forhold	5
3.1. Bygning og gangarealer	5
3.2. De unges værelser	8
3.3. Fællesrum	9
3.4. Fritidslokaler	11
3.5. Værksteder	12
3.6. Undervisningslokaler	13
3.7. Toilet- og baderum	13
3.8. Køkken	14
3.9. Udendørsarealer	14
3.10. Besøgsrum	15
3.11. Isolationsrum	16
3.12. Vaskefaciliteter	16
3.13. Andet	16
3.14. Personalefaciliteter	18
4. Belægning og klientel mv.	19
5. Beskæftigelse og undervisning	21
6. Fritidsaktiviteter og fællesskab	24

7. Lommepenge/arbejdspenge	28
8. Kontakt til omverdenen mv.	28
9. Euforiserende stoffer	30
10. Personaleforhold mv.	30
11. Vold mv.	32
12. Tilsyn.....	33
13. Andet	35
14. Gennemgang af konkrete sager	37
14.1. Magtanvendelsesbekendtgørelsen	38
14.2. Lidt om sagerne.....	42
14.3. Anvendelse af skemaer mv.....	43
14.4. Amtets tilsyn m. Stevnsfortets anv. af magtanvendelsesbekendtgørelsen	47
15. Opfølgning	47
16. Underretning	48

1. Indledning

Efter § 18 i ombudsmandsloven kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed og ethvert tjenestested der hører under ombudsmandens virksomhed. Efter lovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens virksomhed alle dele af den offentlige forvaltning.

Som et led i denne inspektionsvirksomhed foretog jeg og to af embedets øvrige medarbejdere den 9. december 2002 inspektion af den sikrede institution Stevnsfortet.

Inspektionen bestod af samtaler med institutionens forstander og tillidsrepræsentanten, en rundgang i institutionen og samtaler med nogle af de anbragte unge. De har alle fået skriftligt svar på de spørgsmål som de rejste.

Under inspektionen anmodede jeg om kopi af institutionens sager om magtanvendelse for perioden den 1. januar 2002 til den 5. november 2002 (tidspunktet for varslingen af inspektionen), dog max 15 sager (de seneste). Sagerne gennemgås under punkt 14. Jeg modtog desuden efter anmodning om udlån af to handleplaner en handleplan som er udarbejdet efter § 58 a, stk. 3, i lov om social service, og udtalelser i en anden sag der er omfattet af denne bestemmelse. Jeg henviser til pkt. 13.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Stevnsfortet og Storstrøms Amt for at myndighederne kunne få lejlighed til at fremkomme med de eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Jeg har den 24. marts 2003 modtaget sådanne bemærkninger fra Stevnsfortet. Stort set alle bemærkningerne er relateret til det som jeg anførte i kursiv, og som jeg i følgebrevet tilkendegav at jeg først ønskede svar på efter afgivelsen af den endelige rapport. Jeg har imidlertid efter omstændighederne valgt at medtage disse bemærkninger med ændringer af det i kursiv anførte til følge, og Stevnsfortets bemærkninger er således alle indarbejdet

i denne endelige rapport. Den 26. marts 2003 har jeg modtaget yderligere materiale fra institutionen. Jeg har ikke modtaget bemærkninger fra amtet.

2. Generelt

Stevnsfortet er en af landets syv døgninstitutioner for unge og hører under Storstrøms Amt. Det retlige grundlag for institutionen er §§ 51 og 108 i lov om social service.

Anbringelse på institutionen kan ske på følgende grundlag:

- tre forskellige former for socialpædagogisk grundlag,
- i stedet for varetægtsfængsling (varetægtssurrogat), jf. retsplejelovens § 765,
- som led i den unges afsoning af straf, jf. straffuldbyrdslovens § 78, stk. 2, eller
- som led i en idømt foranstaltning efter straffelovens § 74 a (ungdomssanktion).

Der henvises til § 4 i bekendtgørelse nr. 620 af 21. juni 2001 om magtanvendelse mv. i døgninstitutioner for børn og unge og i opholdssteder for børn og unge for flere end 4 personer (magtanvendelsesbekendtgørelsen).

Institutionens målgruppe er unge mellem 15 og 18 år. I særlige situationer kan der dog – på socialpædagogisk grundlag – optages unge under 15 år. Unge der har påbegyndt afsoning eller ungdomssanktion før det fyldte 18. år, kan endvidere forblive på institutionen efter det fyldte 18. år. Et ophold i en sikret afdeling som sker i forbindelse med en idømt ungdomssanktion, kan desuden påbegyndes efter det fyldte 18. år, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 3. Den maksimale opholdstid for unge over 15 år er – normalt – 6 måneder (og 2 måneder for unge under 15 år). Opholdet for unge over 15 år kan højst vare 14 måneder (og 6 måneder for unge under 15 år), jf. nærmere magtanvendelsesbekendtgørelsens § 8, stk. 1-7.

Institutionen har indtil videre haft én ung under 15 år (til afgiftning).

De nærmere regler for opholdet findes i den nævnte magtanvendelsesbekendtgørelse der finder anvendelse uanset på hvilket grundlag opholdet sker.

3. Bygningsmæssige forhold

3.1. Bygning og gangarealer

Institutionen er indrettet i en nu nedlagt kaserne og består af i alt seks bygninger, hvoraf to (bygning 11 og 12) er opført i 1900, mens de øvrige (bygning 7, 13, 14 og 28) er opført i 1952. Den åbnede som midlertidig sikret institution den 18. december 2000 (officielt 1. januar 2001), men efter vedtagelsen af loven om ungdomssanktion blev institutionen permanent.

Under Stevnstortet hører 12 åbne pladser der er beliggende på to landejendomme i Fakse. Denne institution, der kaldes Prøvegården, består af to boliger (huse) med plads til hver fem unge, værkstedsfaciliteter mv. Prøvegården blev officielt indviet den 1. oktober 2002, og det er derfor nu muligt at tilbyde de unge ”en pakkedøsnings” således at de efter ophold på Stevnstortet kan overføres hertil og senere af hjemkommunen udsluses fra Prøvegården. Inspektionen omfattede ikke denne institution, men den blev besøgt sammen med forstanderen i tilslutning til inspektionen. Der er tale om meget indbydende lokaler og omgivelser.

I en dialogaftale som er udarbejdet mellem institutionen og (bl.a.) social- og psykiatriudvalget i Storstrøms Amt (og som jeg har modtaget uden underskrift og datering), er det om de ældste bygninger på Stevnstortet bl.a. anført at overfladebehandlingen af ydervæggene (kridtsten) er nedslidt og trænger til fornyelse. Desuden forekommer der forvittringer og huller i murfugerne. Tagbelægningen er vurderet i en rimelig stand, mens døre og vinduer generelt trænger til at blive malet. For så vidt angår de senere opførte bygninger, er det anført at de generelt er i god vedligeholdelsesmæssig stand, dog har enkelte facader hullede og forvitrede mur-

fuger. Tagflader i skygge har mos- og algevækst og bør derfor afrensnes. Vinduer og udvendige døre trænger generelt til at blive malet.

Bygning 7 indeholder to belægningsafdelinger, værksteder og administrationsafdeling i stueetagen der er nyindrettet og moderniseret i forbindelse med indretningen af bygningen som sikret institution i 2000. Der er tagetage som er lukket af, bortset fra i administrationsafdelingen.

De to belægningsafdelinger – afdeling syd og øst – er adskilt med ståldøre. Der er fire elevværelser i afdeling syd og fem elevværelser i afdeling øst. På tidspunktet for inspektionen var en af de unge flyttet fra afdeling syd til afdeling øst således at fordelingen var tre på den ene afdeling og fem på den anden.

På belægningsafdelingerne er der foruden elevværelser, fælles spise- og opholdsrum, køkken, elevtelefonrum, vaskeri til eleverne, viktualierum, vagtstuer og værelser til rådighedsvagterne. På afdeling syd er der fælles bad og toilet til eleverne, mens værelserne på afdeling øst har eget toilet og bad. Afdelingerne er ikke identiske i rumindretningen. På afdeling syd er der køkken med spiseplads, mens spisepladsen på afdeling øst ligger i et spise- og opholdsrum ved siden af køkkenet. På begge afdelinger er der bordtennisbord og fodboldspil i et kombineret gang- og opholdsrum, jf. nedenfor. På afdeling øst er der tillige et besøgsrum til afvikling af kontrollerede besøg.

I tilknytning til begge afdelinger er der indrettet værkstedsfaciliteter (to til hver afdeling).

I de øvrige bygninger der lå uden for det sikrede område, men som ville blive sikret ved opsætning af et hegn, ligger der bl.a. en idrætshal med motionsredskaber mv. (bygning 13) og metal- og motorværksted (bygning 12). Hegnet var på tidspunktet for inspektionen netop leveret og forventedes at være færdigopsat inden udgangen af år 2002, så jeg går ud fra at det nu er opsat. Efter opsætningen af

hegnet er det ikke længere nødvendigt at spørge politiet om tilladelse hver gang disse lokaler skal anvendes.

Fra hver afdeling er der udgang til en sikret gård. På afdeling syd er der tillige fra køkkenet udgang til en mindre sikret gård.

Alle vinduer i det sikrede område er sikret med stormaskede, beige, gitre der er påsat indvendigt på vinduerne som kan åbnes.

Der er ikke meget egentligt gangareal på belægningsafdelingerne, idet gangarealet i vidt omfang går i ét med opholdsrummene. Fra administrationsafdelingen er der adgang til afdeling syd hvor der først er et egentlig gangareal med værelser på den ene side og andre rum, herunder toilet og bad, på den anden side som siden går over i et kombineret opholds-/gangareal. Fra dette areal er der adgang til afdeling øst hvor man kommer ind i et sådant kombineret opholds-/gangareal der har mindre gangarealer til hver side. Gangarealet er uden udsmykning, bortset fra gangarealet ved besøgsrummet mv. på afdeling øst. På gangarealet dette sted er der tillige grønne planter på gulvet. På afdeling syd stod en sofa på det egentlige gangareal. Belysningen består – ligesom i institutionen i øvrigt – af store runde og nogle steder tillige aflange loftslamper der giver et behageligt lys. Der er opsat mange lamper overalt i loftet som er lidt forsænket med nogle plader. På grund af den manglende udsmykning virkede i hvert fald gangarealerne på afdeling syd ikke særligt indbydende. Institutionen oplyste at gangarealet på afdeling syd var nymalet, men at den manglende udsmykning også skyldes at ophængte billeder mv. kan blive revet ned og ødelagt i forbindelse med tumult på afdelingen. Det var overvejet at male tegninger direkte på væggen ved brug af en overheadprojektor. Ledelsen ville nu foranledige at væggene blev udsmykket.

I den foreløbige rapport anførte jeg i kursiv at jeg gik ud fra at institutionen tilstræber at opholds- og gangarealerne – i det omfang det er foreneligt med sikker-

heds- og ordensmæssige hensyn – får et indbydende præg der kan være med til at skabe gode rammer for de unges ophold.

Stevnsfortet har i sin udtalelse (som bemærkning til det i kursiv anførte under pkt. 3.10.) oplyst at spørgsmålet om udsmykning af fællesarealer på Stevnsfortet har været drøftet på de ugentlige elevmøder, og at tre af de unge og to af pædagogerne har fået til opgave at udsmykke gangarealerne på afdeling syd, besøgsrum på afdeling syd og øst og telefonrum på afdeling syd og øst.

Jeg har noteret mig det oplyste.

I køkkenerne og på nogle af værkstederne mv. er der linoleum på gulvet, men ellers er der nålefil, herunder på de unges værelser. Det blev oplyst at institutionen af Socialministeriet havde fået en bevilling til at udskifte al nålefilten. Arbejdet hermed ville snart blive påbegyndt.

3.2. De unges værelser

På afdeling syd er der som nævnt fire elevværelser, mens der på afdeling øst er fem værelser. Det er dog normalt kun de fire der bliver benyttet. Værelserne på de to afdelinger er nogenlunde lige store (ca. 12 m²). På afdeling syd blev stue 1 og stue 3 besigtiget, og på afdeling øst blev der også besigtiget to stuer (som ikke havde numre på dørene). Stue 3 på afdeling syd var ikke beboet på inspektions-tidspunktet, idet den unge på denne stue var flyttet på afdeling øst. Denne stue har gule vægge, mens de øvrige besigtigede stuer har lyseblå vægge. Det blev oplyst at det er personalet der vælger farve til stuerne.

Vinduerne i værelserne er af en pæn størrelse med hvide gardiner til at trække for, og der er en radiator i rummet. I loftet er opsat runde lamper der, som nævnt under pkt. 3.1., giver et behageligt lys, og der er desuden en sengelampe.

Som standardinventar er i rummene en briks med brandhæmmende madras, et sofabord i lyst lakeret træ, en lænestol med et pænt lysegrønt betræk, et klædeskab, hylder og et lille skab på væggen. I stue 1 var der tillige en reol på gulvet i lyst lakeret træ, og der var opsat grønne planter. Der er endvidere som standardinventar opsat musikanlæg og tv (dog ikke på stue 3 hvor den unge havde taget disse anlæg med på afdeling øst). På bl.a. denne stue er der en svingarm på væggen til tv'et, men på den ene af stuerne på afdeling øst stod tv'et på en spisestuestol. I stue 3 hang ledningen til tv'et ud af vinduet, formentlig fordi den unge – som var flyttet til afdeling øst – ikke kunne tage samme kanaler fra denne stue. Der var tillige vasketøjskurve i plastik i værelserne og knagerækker på væggene.

Det blev oplyst at det som udgangspunkt ikke er tilladt de unge at medbringe egne møbler mv. til værelset.

På stue 3 var der ingen udsmykning på væggene, men på de øvrige stuer havde eleverne sat plakater mv. op på væggene. Der var endvidere grønne planter på nogle af stuerne.

På (nogle af) dørene var der anbragt hvide labels med de unges fornavne. De unge får udleveret en nøgle til værelset der passer til den ene lås. Personalet har nøgle til låsen.

Værelserne og inventaret var i pæn stand og giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

3.3. Fællesrum

På afdeling syd er der en opholdsstue som var nyistandsat med lyseblå vægge. Stuen er møbleret med nye, store og lyse sofaer (en tomands- og en tremandssofa) og to lænestole samt lyse træborde og et tv. Det blev oplyst at eleverne selv havde valgt farver og møbler til stuen. Der er udsmykning på den ene væg og grønne planter i vindueskarmen (mellem tremmerne og selve vinduet). Der er hvide gar-

diner. Belysningen består i lamper i loftet og enkelte spots på væggene. Stuen fremstod meget flot.

I det kombinerede gang- og opholdsrum er der et spisebord i bøg, en reol, et bordtennisbord (som var slået sammen), et fodboldspil, to sofaer og et tv. I dette rum er gardinerne farvede, og der er yderligere et gardin til opdeling af rummet mellem spiseafdelingen og tv-afdelingen. Der er ingen udsmykning på væggene, men grønne planter i rummet, herunder på gulvet.

Der er adgang fra dette rum til køkkenet der som tidligere nævnt er et spisekøkken.

På afdeling øst er der en opholdsstue med hvide vægge og tre grå sofaer (to tremands- og en tomandssofa) hvoraf den ene manglede ryghynder. Sofaerne var (lettere) slidte. Der er tillige et sofabord og et tv. Det blev oplyst at møblerne er de oprindelige møbler fra etableringen af institutionen i slutningen af 2000. Der er tillige store, grønne planter på gulvet i rummet og grønne planter i vinduet. På to af væggene hænger der billeder/tegninger som en af de unge på afdelingen havde lavet kort tid inden inspektionen. Der er opsat en træstolpe som det er muligt at låse døren fast i så den ikke kan lukkes. Dette rum fremtrådte lidt trist og kompakt i sin indretning.

Der er tillige et fællesrum med grønne vægge og sofa, sofabord, fodboldspil og en pc'er. Der stod tillige et par almindelige spisekestole i rummet. Rummet er uden udsmykning.

I det kombinerede gang- og opholdsrum er der et spisebord med stole, skænk, reoler med bøger og spil og et bordtennisbord. Nogle af de unges værelser støder op til dette rum.

Fællesrummene giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.4. Fritidslokaler

I bygning 14 er der en idrætshal hvor der i den ene ende er opstillet forskellige styrketræningsmaskiner mv., herunder en multimaskine. Der er tillige en kondicykel, en stor trampolin og en boksebold. Det blev oplyst at en af de ansatte er tidligere boksetræner. Opstillingen af disse redskaber gør at det ikke er muligt at udnytte hele hallen til f.eks. fodbold som derfor må spilles udendørs. Der er opsat et net der giver mulighed for at spille badminton eller volley. I hallen er der tillige tre sofaer og en stor ghettoblaster.

På bagvæggen er der opsat forskellige vejledninger i øvelser på styrketræningsinstrumenterne.

Det blev oplyst at hallen er populær, men da den lå uden for det sikrede område, var det ikke altid muligt at tage de unge med derover. Dette problem ville blive afhjulpet ved opsætningen af hegnet.

Hallen er i en pæn stand, men gulvet var beskidt.

Rengøring af hallen er ikke medtaget på de oversigter over arbejdsopgaver i ”tjansen” som jeg har modtaget fra Stevnsfortet forud for inspektionen, jf. pkt. 5. Stevnsfortet har i sin udtalelse i det brev som jeg modtog den 24. marts 2003, oplyst at rengøring af hallen nu er en del af de arbejdsopgaver der er forbundet med ”tjansen”, dvs. at de unge i samarbejde med pædagogerne sørger for rengøring af gulvareal og inventar i sportshallen.

Jeg beder om oplysning om hvor tit der foretages rengøring af hallen.

Nogle af værkstederne kan også benyttes som fritidsrum om aftenen. Værkstederne er beskrevet i pkt. 3.5.

3.5. Værksteder

Der er i alt fire værksteder fordelt med to i tilknytning til hver afdeling. De unge kan anvende såvel værkstedet på egen afdeling som på den anden afdeling.

Det ene værksted i tilknytning til afdeling syd er et mediaværksted til undervisning, og det andet værksted er et litografisk værksted. Der er tale om relativt små værksteder.

I mediaværkstedet er der opstillet et almindeligt bord med stole og en pæn sofa. Der er i rummet fire pc'er og en printer. Det blev oplyst at der er adgang til Internet for de unge der ikke har besøgs- og brevkontrol. Der er gardiner, men ingen udsmykning. På pc'erne laves bl.a. forlæg (tekster mv.) til tryk på T-shirts som så sendes elektronisk til og kan udføres på litografiværkstedet bagefter.

Det blev oplyst at der kan tages pc-kørekort og gives teoriundervisning til kørekort på mediaværkstedet.

På litografiværkstedet fremstilles som nævnt T-shirts med tryk. De unge kan dog ikke vælge et hvilket som helst tryk, f.eks. ikke tryk der er relateret til rockergrupper. Værkstedslederen er uddannet litograf.

Det blev oplyst at en T-shirt kan laves for ca. 30 kr. Der sker salg til private, f.eks. sportsklubber. Værkstedet kunne godt bruge mere beskæftigelse.

I tilknytning til afdeling øst er der et kreativt værksted hvor der kan laves f.eks. stearinlys. På hele den ene væg er en tavle med graffiti mv.

Det andet værksted som ligger i tilknytning til denne afdeling, er et værksted til fremstilling af sølvsmykker mv. Der er udsugning i rummet. Gulvet havde flere malerpletter. På inspektionstidspunktet opholdt en stor del af de unge sig på dette

værksted som er meget populært. Det blev oplyst at der dog normalt kun er to unge på hvert værksted (sammen med en pædagog).

Tilsammen er de to værksteder et kombineret sølv-, sten-, maler-, sy-, og træværksted.

Overfor dette værksted er der et lille lerværksted med drejebænk.

I bygning 14 er der et musikværksted (som ikke blev besigtiget) og i bygning 13 et metal- og motorværksted hvor det er muligt at køre en bil ind. En af de unge havde sin knallert stående på dette værksted, og der var tillige en bil som en anden ung havde købt og var i færd med at istandsætte. Disse lokaler lå på tidspunktet for inspektionen uden for det sikrede område, men ligger efter opsætning af hegnet inden for det sikret område.

De besigtigede værkstedsfaciliteter giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.6. Undervisningslokaler

Der er ingen egentlige undervisningslokaler, men mediaværkstedet fungerer også som undervisningslokale. Undervisning foregår ikke i hold, men primært som eneundervisning, jf. pkt. 5. Der er fire faglærere ansat på institutionen.

3.7. Toilet- og baderum

På afdeling øst har de unge som nævnt eget bad og toilet på værelserne, mens bade- og toiletfaciliteter på afdeling syd er fælles. Det fælles toilet- og baderum er ved skilte på dørene opdelt i en drenge- og en pigeafdeling, men piger (som der kun er få af) placeres altid på den anden afdeling med eget bad og toilet på værelset. Der er to toiletter og to baderum i toilet- og baderummet på afdeling syd med en mellemgang imellem. I denne mellemgang er der en vask og elektrisk håndtør-

rer. Der var tillige et håndklæde (som jeg går ud fra er glemt af en af de unge). Ved håndvaskene er der opsat sæbedispensere.

Toilet- og baderummet giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Til orientering for institutionen kan jeg oplyse at jeg i forbindelse med inspektion af arresthuse har anbefalet at institutionen af hygiejniske (og sundhedsmæssige) grunde fjerner håndsæbe og håndklæder på toiletter og erstatter disse med henholdsvis flydende sæbe og papirhåndklæder eller en håndklæderulle. Direktoratet for Kriminalforsorgen har den 26. marts 2003 udsendt en generel henstilling til alle kriminalforsorgens institutioner herom. Embedslægeinstitutionen i Frederiksborg Amt har tillige efter besøg i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm udtalt over for denne institution at der for at forebygge spredning af smitsomme sygdomme altid bør være engangshåndklæder af papir eller bomuld ved vaske samt magnetophængt sæbe eller en beholder til flydende sæbe med udskiftelig studs som bør udskiftes hver gang en ny beholder tages i brug.

3.8. Køkken

Hver afdeling har eget køkken, det ene med grå skabelementer (afdeling syd) og det andet med hvide elementer med bøgkant. Køkkenet i afdeling syd er et spisekøkken. De unge der har ”tjansen”, laver frokost og aftensmad sammen med en økonoma i køkkenet, jf. pkt. 5.

Køkkenfaciliteterne giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.9. Udendørsarealer

Der er som nævnt en gård til hver afdeling og en mindre gård i tilslutning til køkkenet på afdeling syd, alle med et højt trådhegn omkring. De ligger fra afdelinger-

ne ud mod det åbne areal og er således ubeskyttet mod indkig udefra. På hegnet omkring den lille gård der ligger i tilknytning til køkkenet på afdeling syd, er der (da også) opsat en presenning. Det blev (af økonomaen) oplyst at det var for at det ikke skulle være muligt at kigge ind fra vejen der ikke ligger så langt derfra. Der er fliser i gårdene hvor græs/ukrudt var skudt op i mellemrummene.

I de to førstnævnte gårde der er af samme størrelse (ca. 50 m²), er der opsat basketkurve og hockeymål (der lå ned). Der er tillige borde/bænkesæt i gårdene.

I Stevnfortets udtalelse har institutionen oplyst at gårdarealerne bliver udsmykket med krukke og planter når vejret tillader det, primært i forårsmånederne.

Jeg har noteret mig denne oplysning og at gårdene således fremtræder noget mere indbydende på andre årstider end om vinteren.

På det øvrige udeareal er der en fodboldbane, et drivhus og en hønsegård. Der er dog ikke noget dyrehold om vinteren.

3.10. Besøgsrum

Der er et besøgsrum til brug for afvikling af kontrolleret besøg. Besøg finder i øvrigt sted på de unges værelser.

I besøgsrummet der er beliggende i afdeling øst, er der et skrivebord, fire almindelige stole, et skab, en skænk og en sækkestol. Der er udsmykning på væggene.

Stevnsfortet har, som nævnt under pkt. 3.1., i sin udtalelse oplyst at tre af de unge og to af pædagogerne har fået til opgave at udsmykke bl.a. besøgsrum.

Besøgsrummet fremtrådte uden præg af hjemlig hygge. Jeg har noteret mig det i udtalelsen anførte om at der vil ske en (yderligere/anden) udsmykning af rummet. Selv om det alene bruges til kontrolleret besøg, beder jeg institutionen om at overveje også på anden måde at gøre rummet hyggelige, f.eks. ved en anden møblering. Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

3.11. Isolationsrum

Stevnsfortet har ikke noget særligt isolationsrum. Det ønsker institutionen ikke at have. I en tilspidset situation kan der ske kortvarig indelåsning af den unge på dennes værelse, og hvis det ikke er tilstrækkeligt, tilkaldes politiet (i Køge). Siden institutionens åbning har der være fire-fem episoder hvor det har været nødvendigt at tilkalde politiet. Der sker så det at den unge overnatter i Arresthuset i Køge og enten overføres til en anden sikret institution eller kommer tilbage til Stevnsfortet.

3.12. Vaskefaciliteter

På hver afdeling er der et rum med en vaskemaskine og en tørretumbler som de unge kan bruge. I rummet i afdeling syd står der tillige et køleskab. Vaskerummet i afdeling øst ligger bag det opholdsrum hvor fodboldspillet er placeret.

Der er tillige vaskefaciliteter til brug for vask af institutionens sengetøj mv. Det er beliggende i afdeling øst.

3.13. Andet

På hver afdeling er der et telefonrum som de unge anbragte kan benytte.

Rummet i afdeling syd var møbleret med et almindeligt bord af ældre model og en stol, og der var tillige et solarium i dette rum. Bordet var skæmmet af ridsemærker

mv., og det flød med cigaretskodder på såvel bordet som gulvet. Væggene var heller ikke pæne.

Dette rum var ikke indbydende. Jeg går ud fra at der efter inspektionen er gjort almindeligt rent i rummet – som ifølge den oversigt over ekstra arbejdsopgaver i ”tjansen” som jeg har modtaget fra Stevnsfortet forud for inspektionen, jf. pkt. 5, sker om fredagen. Jeg går ud fra at institutionen tillige vil overveje at vaske (eller eventuelt male) væggene.

Telefonrummet på afdeling øst er pænere og var tillige renere, dog var såvel væggen som radiatoren beskidt. Her er der en lænestol og et lille rundt sofabord. Der er ingen udsmykning.

Jeg går ud fra at også dette rum er rengjort. Også for dette rums vedkommende går jeg ud fra at institutionen vil overveje at vaske radiatoren og væggene.

Under pkt. 3.1. har jeg noteret mig at der tillige vil ske en udsmykning af telefonrummene på såvel afdeling syd som afdeling øst.

Stevnsfortet har i udtalelsen tillige anført at det i anledning af mine bemærkninger i den foreløbige rapport om rengøringsstandarden er tilkendegivet over for de unge og pædagogerne at rengøringsstandarden skal højnes.

Jeg har noteret mig denne oplysning.

Herudover er der et viktualierum på hver afdeling.

3.14. Personalefaciliteter

På hver afdeling er der vagtstuer med en monitor hvert sted. Der vil komme yderligere en monitor så overvågningen bliver bedre.

På afdelingerne findes tillige soverum til rådighedsvagter, et på afdeling syd og to på afdeling øst. Desuden er der toilet og bad til personalet.

I administrationsbygningen er der foruden kontorer mødelokaler, også på 1. sal. På gangen i stueetagen er der et pænt sofaarrangement og bord med stole omkring. På 1. sal er et lokale med videofilm som de unge kan låne og se om aftenen efter at de er lukket inde på deres værelser. De unge har kun adgang til administrationsafdelingen i forbindelse med samtaler med socialrådgiver m.fl.

Personalefaciliteterne er pæne og giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

Som jeg nævnte under den afsluttende samtale, har Stevnshuset gode bygningsmæssige forhold (til såvel beboere som personale), og bygningerne er i det store og hele i en god vedligeholdelsesmæssig stand. Belægningsafdelingerne mv. (bygning 7) der er nyindrettede og moderniserede i forbindelse med indretningen til sikret afdeling i 2000, fremtrådte indbydende. Inventaret er også generelt pænt, og bortset fra enkelte steder var rengøringsstandarden tilfredsstillende.

Jeg har, som nævnt under pkt. 3.1., noteret mig at der vil komme udsmykning på væggene de steder hvor væggene er bare, hvilket særligt gør sig gældende på gangarealet i afdeling syd.

De bygningsmæssige forhold giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

4. Belægning og klientel mv.

Stevnsfortet tager imod unge fra hele landet, men modtager flest unge fra Sjælland, herunder København. Institutionen tager imod såvel drenge som piger, men modtager flest drenge. Institutionen har haft tre piger siden den åbnede den 18. december 2000. På tidspunktet for inspektionen var en af de anbragte en pige. Det blev oplyst at der ingen problemer er drengene og pigerne imellem. Pigerne placeres, som nævnt under pkt. 3.7, altid på et af de værelser der har eget toilet og bad.

Der er på landsplan i alt 85 sikrede pladser til unge. Pladserne er normalt altid optaget. På inspektionstidspunktet var imidlertid kun 80 pladser besat.

Det fremgår af det materiale som jeg har modtaget fra Stevnsfortet, at anbringelsesårsagen i de fleste tilfælde er varetægtsfængsling, og at varigheden af sådanne ophold typisk ligger mellem 6 og 10 uger.

På tidspunktet for inspektionen var alle otte pladser besat, og det har de hele tiden været. Syv var anbragt i varetægtssurrogat, mens den sidste var anbragt i pædagogisk observans.

Ca. 80 % af de unge anbragte er af anden etnisk oprindelse end dansk. På inspektionsdagen drejede det sig om 6 af de 8 anbragte. Der er ingen sprogproblemer forbundet hermed.

Der kan være stærke og svage unge hvilket eventuelt kan bevirke at en ung flyttes fra den ene afdeling til den anden. På afdeling øst er der som nævnt mulighed for at anbringe 5 unge, og denne mulighed var udnyttet på tidspunktet for inspektionen.

Under Folketingets Ombudsmands retschefs inspektion af den sikrede institution Koglen i december 2001 oplyste denne institution at den forudså at ungdomssanktionen ville give problemer med stærke vs. svage unge. De på dette tidspunkt forholdsvis nye regler forventede institutionen ville medføre at institutionen ville modtage unge med en langt større aldersspredning end tilfældet var på det tidspunkt – fra 14 og helt op til 20 år. Ledelsen på Koglen udtrykte i forbindelse med inspektionen bekymring for hvorvidt institutionen ville være i stand til at håndtere de relativt ældre beboere.

Ledelsen ønskede at få en garanti fra amtet om at de unge med ungdomssanktion ikke vil blive placeret sammen med beboere som opholder sig med henblik på pædagogisk/psykologisk observation. Retschefen har bedt Ringkøbing Amt om en redegørelse for forholdet.

I den foreløbige rapport bad jeg (i kursiv) Stevnnsfortet om at oplyse om denne institution har samme opfattelse som Koglen. Jeg bad herunder Stevnnsfortet om at oplyse om de erfaringer som institutionen hidtil har haft med placering af varetægtsarrestanter og dømte, herunder unge der er idømt ungdomssanktion, sammen med unge der er anbragt med henblik på pædagogisk/psykologisk observation. Jeg bad i den forbindelse om at få oplyst hvor mange af hver kategori unge som institutionen hidtil har haft.

Stevnnsfortet har i sin udtalelse oplyst at det ikke er Stevnnsfortets opfattelse at aldersspredningen er et væsentligt problem da forskellene i modenhed i forvejen viser et spænd fra 10 år til alderssvarende. Stevnnsfortet har videre oplyst at Stevnnsfortet har overvejelser om at dele de to afdelinger op i en afdeling for varetægtsanbragte og en afdeling for afsonere og personer der er idømt ungdomssanktion. Det vil medføre mere ensartede rettigheder med hensyn til udgang, besøg og lignende. Med hensyn til pædagogisk anbragte finder institutionen det ønskeligt om disse kunne anbringes særskilt på afdelingerne.

Med hensyn til kategorien af de unge som institutionen hidtil har haft, har Stevnnsfortet oplyst at der er tale om 76 varetægtsurrogatanbragte, 6 afsonere, 8 med ungdomssanktion, 3 i pædagogisk observans og 2 øvrige.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg beder om underretning om resultatet af Stevnnsfortets overvejelser om at dele de to afdelinger op i en afdeling for varetægtsanbragte og en afdeling for afsonere og personer der er idømt ungdomssanktion.

Selv om der efter det nu oplyste kun har været 3 personer anbragt i pædagogisk observans, anmoder jeg (fortsat) Stevnnsfortet om – hvis det er muligt – at oplyse om de erfaringer som institutionen hidtil har haft med placering af varetægtsarrestanter og dømte, herunder unge der er idømt ungdomssanktion, sammen med unge der er anbragt med henblik på pædagogisk/psykologisk observa-

tion. Det bemærkes at jeg forstår det anførte om at det efter Stevnsfortets opfattelse vil være ønskeligt at de unge der er anbragt i pædagogisk observans, anbringes særskilt på afdelingerne, sådan at disse unge efter institutionens opfattelse ikke bør være sammen med varetægtssurrogatanbragte og dømte.

Det oplyste under inspektionen om belægningen mv. giver mig ikke anledning til bemærkninger.

5. Beskæftigelse og undervisning

De unge har mulighed for at komme på et af de fire værksteder der er tilknyttet afdelingerne, og det behøver således ikke at være et af de to værksteder der er tilknyttet den unges egen afdeling. På værkstederne foregår der tillige undervisning i et vist omfang. Det blev oplyst at ophold på værkstederne skaber kontakt mellem de unge og de voksne på et uformelt plan.

De unge skal endvidere en gang om ugen deltage i ”tjansen” (køkken- og rengøringstjansen). Dette indebærer at den unge sammen med en voksen skal hjælpe med rengøring og med at tilberede og servere frokost og aftensmad mv. Elever uden besøgs- og brevkontrol vil endvidere kunne komme med ud at handle. ”Tjansen” foregår to gange om dagen mellem kl. 9 og 13 og mellem kl. 17 og 19. Blandt de bilag som jeg har modtaget fra Stevnsfortet forud for inspektionen, er der oversigter over henholdsvis daglige og ekstra arbejdsopgaver i ”tjansen”.

De unge får 480 kr. om ugen uanset om de er på værkstederne eller ej. Hvis de udfører en egentlig produktion som det er muligt en dag om ugen på værkstedet, får de yderligere 14 kr. i timen herfor. Det samme gælder for unge der udfører ”tjansen”, og for unge der deltager i vedligeholdelse af fællesrum så som malerarbejde mv. Der kan normalt kun være to unge ad gangen på hvert værksted.

Med enkelte undtagelser (mandag formiddag og hver anden onsdag hele dagen) er værkstederne åbne fra kl. 9-12 og igen fra kl. 13-15. At de ikke er åbne mandag formiddag og hver anden onsdag

skyldes at der disse dage er henholdsvis elevmøde (jf. nedenfor) og personalemøde. Om mandagen kommer der endvidere en massør som giver de unge der ønsker det, massage.

De nævnte beskæftigelsestilbud giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Elever der ikke ønsker at være på værkstedet i arbejdstiden, skal opholde sig på deres værelser og må ikke se tv eller video. Det er muligt for personalet at slukke centralt for tv-apparaterne. De unge må heller ikke i arbejdstiden spille spil eller lave andre aktiviteter og må heller ikke få besøg af andre elever (men de får som nævnt stadig 480 kr. om ugen).

Det fremgår af en folder "Kære elev" som institutionen har udfærdiget, at fraværet af tv for unge der opholder sig på deres værelse i arbejdstiden, ikke er en straf, men begrundelsen er at personalet opholder sig på værkstederne eller er optaget af andre ting.

I Stevnsfortets udtalelse er det oplyst at årsagen til reglen om at de unge der ikke ønsker at arbejde, skal opholde sig på deres værelser, er at det ikke er muligt for institutionen at fastholde de unge som gerne vil aktiveres, på værkstederne, hvis der er unge som går frit rundt på afdelingerne. At de unge der opholder sig på værelserne, ikke må se tv/video, skyldes at dette tilbud kun er til rådighed for de unge hvis de overholder visse regler, bl.a. at de står op inden kl. 8.30 og går i seng til tiden. Tv og video er ikke et supplement til værkstederne, men et tilbud til de unge i de sene aften-/nattetimer hvor de kan have svært ved at falde i søvn på grund af spekulationer mv. Stevnsfortet har i tilslutning hertil anført at det er meget vigtigt for den opgave som institutionen skal løse sammen med den unge under opholdet på Stevnsfortet, at der arbejdes intensivt på at få brudt de unges gamle vaner mht. søvn og hvile. Dette er baggrunden for reglen om at tv og video kun må benyttes om aftenen.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere i anledning af reglen om at de unge der opholder sig på værelset fordi de ikke ønsker at være beskæftiget på værksted, ikke må se tv.

Der er tilknyttet fire faglærere til institutionen som hver dag aftaler med eleverne hvad de skal lave dagen efter, så de altid er klar over det. Der foregår som nævnt undervisning på bl.a. mediaværkstedet, men ellers sker undervisningen som eneundervisning – hvilket jeg går ud fra foregår på de unges værelser. At undervisningen afvikles som eneundervisning skyldes at de unge ikke er motiveret for traditionel undervisning. De fleste af de unge har dårlige skolekundskaber, men er også indstillet på at modtage undervisning for at forbedre disse kundskaber, og de ”går til den” mens de er på institutionen. Det fremgår af dialogaftalen at institutionen lægger stor vægt på at de unge under opholdet i institutionen tilbydes skolegang, og at stort set alle tager imod tilbudet.

Institutionen oplyste under inspektionen at den har et samarbejde med Handelsskolen i Næstved hvor det er muligt for de unge at blive undervist ved fjernundervisning. Denne undervisningsform er en succes. Der er udviklet et program (UNI-C) som er ved at blive godkendt af Undervisningsministeriet. Det dækker alle fag.

Stevnsfortet har i sin udtalelse tillige oplyst at der nu er etableret undervisningstilbud til de unge som institutionen har undervisningspligt over for. Der kommer en underviser otte timer om ugen som underviser i fagene dansk, regning/matematik og engelsk.

Stevnsfortet har videre for så vidt angår fjernundervisningen uddybende oplyst at der er tale om et nyt tilbud som er under udvikling. Stevnsfortet har arbejdet hermed i de seneste 12 måneder og har fået midler fra EU (i alt 2,8 mio. kr.) til udviklingen, men afventer Undervisningsministeriets beslutning om medfinansiering.

Projektet kaldes DUPER og er udsprunget af tanker om at dokumentationsgrundlaget er en mangel i undervisningen af anbragte børn. Institutionen samarbejder med Dansk Pædagogisk Universitet og Undervisningsministeriet om projektet. Institutionen har tilbudt at fremsende projektbeskrivelsen.

Jeg beder Stevnsfortet om at uddybe hvad den eneundervisning som det under inspektionen blev oplyst at de unge har mulighed for at få under opholdet på institutionen, omfatter, herunder om den nu varetages af den lærer som kommer otte timer om ugen. Jeg beder tillige Stevnsfortet om at op-

lyse om der nu tillige foregår undervisning af flere unge sammen, og om de otte timers undervisning om ugen som er oplyst i Stevnfortets udtalelse, er det samlede antal timer som institutionen i alt råder over på ugebasis til undervisning.

Jeg tager tillige imod tilbuddet om at modtage projektbeskrivelsen for DUPER (som jeg forstår er det der under inspektionen blev kaldt UNI-C programmet), og jeg anmoder samtidig om oplysning om den støtte der ydes de unge som modtager fjernundervisning. Jeg beder tillige institutionen om at underrette mig om resultatet af Undervisningsministeriets overvejelser om medfinansiering og hvad der (herefter) videre sker vedrørende dette projekt.

6. Fritidsaktiviteter og fællesskab

I fritiden er der mulighed for forskellige aktiviteter på afdelingerne, i hallen og på nogle af værkstederne som også har åbent om aftenen. På de ugentlige elevmøder laves der aftaler om aktiviteter for den følgende uge.

Jeg beder institutionen om at oplyse hvilke fritidsaktiviteter der kan foregå på værksteder om aftenen.

De indendørs aktivitetsmuligheder i fritiden omfatter bordtennis, fodboldspil, PlayStation, tv/video og brug af computer mv. på afdelingerne. Som nævnt under pkt. 3.5. har de unge der ikke har besøgs- og brevkontrol, adgang til Internet på computerne i mediaværkstedet i værkstedstiden.

Stevnsfortet har i sin udtalelse oplyst at institutionen er ved at få opsat en computer på afdeling syd som de unge kan benytte i fritiden. Institutionen har oplyst at dette tilbud før har eksisteret, men at computeren blev fjernet fra afdelingen på grund af destruktiv adfærd blandt de unge. Som nævnt under pkt. 3.3. stod der en computer i et af fællesrummene på afdeling øst.

Jeg beder Stevnnsfortet om at oplyse om muligheden for at benytte internettet i fritiden (for unge der ikke har besøgs- og brevkontrol). Jeg beder tillige institutionen om at oplyse om der er fastsat retningslinjer for brugen af computere så det sikres at alle de unge der ønsker det, kan få adgang hertil.

De unge har tv med video på værelserne, og der er fælles tv og video på hver afdeling, men tv'et på værelset må først tændes kl. 22.30. Det er, som nævnt under pkt. 5, muligt for personalet at slukke centralt for tv-apparaterne. Om aftenen indtil kl. 22.30 kan de unge se tv eller video i opholdsstuen. De unge træffer i fællesskab beslutning om hvilken kanal eller film der skal ses. De unge på afdelingen vælger tillige i fællesskab hvilken tv-kanal der skal vises efter kl. 22.30 og indtil kl. 8.00. De unge kan låne en – og kun en – videofilm hver aften som kan ses efter indelåsning kl. 22.30, og det er gratis. Der må ifølge en intern regel kun ses videofilm som kommer fra institutionens eget videotek.

Hvis den unge ønsker at se tv og video om aftenen, skal han/hun være oppe om morgenen inden kl. 8.30 og video og parabolkanal skal vælges inden kl. 9.00.

Hvis de unge ikke er oppe om morgenen, fratages de adgangen til at se tv, spille PlayStation mv. næste aften, så det sker som regel kun få gange.

Ifølge ovennævnte interne regel koster det de unge 45 kr. om ugen at leje tv til værelset.

Institutionen har i sin udtalelse (som svar på en anmodning i kursiv i den foreløbige rapport) oplyst at overskud ved denne udlejning bliver bogført og konteret til en konto som udelukkende kan benyttes til indkøb af nye videofilm til Stevnnsfortets videotek.

Jeg beder Stevnnsfortet om at oplyse hvor stort et overskud der var i år 2002 på denne konto. Jeg beder tillige Stevnnsfortet om at oplyse hvorvidt de unge har lov til selv at medbringe tv.

Brug af PlayStation må ifølge en intern regel alene foregå i opholdsrummet og således hverken i tv-stuerne eller på de unges værelser.

I hallen er der (som nævnt under pkt. 3.4) mulighed for at benytte forskelligt træningsudstyr, herunder en multmaskine. Der er tillige en kondicykel, en trampolin og en boksebold, og som nævnt under pkt. 3.4. er en af de ansatte tidligere boksetræner. Der kan tillige spilles badminton eller volleyball mv., men på grund af opstillingen af de nævnte redskaber, kan der ikke spilles fodbold eller andet boldspil der kræver brug af hele hallen. Indtil etableringen af hegnet har de surrogatanbragtes anvendelse af hallen krævet samtykke fra politiet.

Med hensyn til udendørs fritidsaktiviteter kan der spilles boldspil på gårdarealerne der som nævnt er udstyret med basketballkurv og hockey mål. Der er herudover en fodboldbane.

Det fremgår af de bilag som jeg har modtaget, at de unge kan komme på ture ud af huset. Om generelle ture/ekskursioner henvises til en intern instruks. I øvrigt skal det altid tjekkes i den unges mappe hvad der er givet tilladelse til ifølge grøn udgang.

Jeg anmoder institutionen om at oplyse nærmere om de ture ud af huset som der arrangeres og hvor ofte de finder sted. Jeg beder samtidig om en kopi af den instruks der henvises til.

Under retschefens inspektion af Koglen tilkendegav denne institution at den var usikker på om grønne udgange fortsat ville være mulige efter den ændring af klientellets sammensætning som forventedes at følge af den nye ungdomssanktion. Institutionen anførte at hvis der er unge i institutionen som ikke kan leve op til det ansvar som følger af de frie forhold på de grønne udgange, vil det nødvendigvis få konsekvenser for de øvrige unge i institutionen.

Jeg beder Stevnnsfortet om at oplyse om de unge der indtil videre har været anbragt i institutionen på grundlag af straffelovens § 74 a, har givet anledning til (særlige) problemer.

Hver eftermiddag i forbindelse med vagtskifte orienteres de medarbejdere som overtager vagten, om hvordan den foregående vagt er forløbet.

Hver morgen mellem kl. 8.15 og 8.45 afholdes der for begge afdelinger et møde hvor planen for dagen bliver talt igennem. Mødet foregår på skift på de to afdelinger.

Der holdes elevmøder afdelingsvis hver uge (mandag). Der er faste punkter som f. eks. madplan for den følgende uge, valg af ”tjans”, informationer mv. Desuden drøftes hverdagsproblemer og ønsker. Der kan ikke tages beslutninger på møderne, men på førstkommende personalemøde noteres det ned hvem der er ansvarlig for det rejste spørgsmål, og hvornår der vil komme svar. Der laves referat af møderne.

En gang om måneden er der et fællesmøde med eleverne fra begge afdelinger hvor bl.a. fællesskabet og nye aktiviteter drøftes.

De unge laver som nævnt mad på skift sammen med økonomaen (i ”tjansen”). Hvis de unge ikke ønsker at spise den mad der bliver serveret, må de godt tage noget andet i køleskabet.

De unge er som nævnt medbestemmende med hensyn til udarbejdelse af madplan for den kommende uge. Under rundgangen var der nogle af de unge der efterlyste en anden type mad (pizzaer, burgere etc.), eventuelt således at det blev muligt at få det leveret udefra.

Jeg beder om institutionens bemærkninger hertil.

Fritidstilbuddene i institutionen giver mig ikke anledning til bemærkninger. Jeg har i den forbindelse noteret mig at det efter opsætning af hegnet i videre omfang vil være (er) muligt at benytte de aktiviteter der hidtil har ligget uden for det sikrede område, herunder hallen.

7. Lommepenge/arbejdspenge

Som nævnt under pkt. 5 får de unge 480 kr. om ugen, uanset om de er på værkstederne eller ej. Endvidere modtager de unge arbejdspenge hvis de producerer noget den dag der er produktionsdag, og når de deltager i ”tjansen” (14 kr. i timen). Personalet prøver at tale opsparing med unge der har længerevarende ophold i institutionen, men der er ikke tale om tvangsmæssig opsparing.

8. Kontakt til omverdenen mv.

Politiet kan i forhold til de unge der er anbragt i varetægtssurrogat, træffe beslutning om nægtelse af eller kontrol med besøg (som kan indbringes for retten til prøvelse) og om kontrol med brevveksling og telefonsamtaler eller anden kommunikation, jf. retsplejelovens §§ 771-773, § 108, stk. 4, i lov om social service og magtanvendelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 7. For så vidt angår unge der er anbragt på socialpædagogisk grundlag, kan børn- og ungeudvalget træffe beslutning om kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation, jf. § 108, stk. 2, i lov om social service og magtanvendelsesbekendtgørelsens § 14.

De unge der har tilladelse til besøg uden kontrol, kan få besøg tirsdag og torsdag mellem kl. 19.00 og 21.30 og lørdag og søndag mellem henholdsvis kl. 13.00 og 17.00 og 12.00 og 20.00. Ukontrollerede besøg finder, som tidligere nævnt, sted på værelset. Unge med (brev- og) besøgskontrol under institutionens administration kan få besøg under overværelse af en af de ansatte samme dage mellem kl. 16.00 og 17.00. Kontrolleret besøg foregår i besøgsrummet.

Mange af de unge får slet ikke eller kun sjældent besøg på grund af dårlig familiekontakt og institutionens afsides beliggenhed.

De unge kan ringe ud alle hverdage mellem kl. 16.00 og 17.00 og igen mellem kl. 20.30 og 21.30 og i weekender mellem kl. 12.00 og 13.00 og igen mellem kl. 20.30 og 21.30. Der kan ringes til de

unge alle hverdage mellem kl. 17.00 og 18.00 og i weekender mellem kl. 14.00 og 17.00. Der er som nævnt et telefonrum på hver afdeling. Der er altid en ansat til stede når de unge taler i telefon, og nogle gange er der medhør på. I så fald orienteres den som den unge taler med, forinden om at samtalen foregår med medhør. De unge har hver 15 minutter til deres rådighed til telefonering, og institutionen betaler for opkaldene. Der er et kodesystem hvorefter hver enkelt af de unge kan ringe til fem forskellige numre som indbefatter advokaten.

Jeg går ud fra at det er muligt at fravige de angivne tidspunkter for telefonering hvis der foreligger særlige omstændigheder.

Institutionens leder kan med samtykke fra politiet meddele unge der er anbragt i varetægtssurrogat, tilladelse til udgang af kort varighed når den unge har et uafviseligt behov herfor, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 3. Afsonere kan efter det oplyste under inspektionen have "almindelig" udgang. For unge der er idømt ungdomssanktion kan justitsministeren efter forhandling med socialministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang mv. til unge der er anbragt i sikret afdeling, jf. straffelovens § 74 a, stk. 4. Sådanne regler ses ikke fastsat.

Stevnsfortet har i sin udtalelse (som svar på det i kursiv anførte i den foreløbige rapport) oplyst at der altid følges de regler med hensyn til udgang som er afstukket af politi, kriminalforsorg eller kommune. I tilfælde hvor kompetencen er udlagt til forstanderen, følges regler der ligger tæt på disse regler, dog med individuelle skøn. Institutionen fraviger således reglerne hvis fravigelsen har til formål at "skabe tilladelig kontakt til netværk eller familie". Stevnsfortet har vedlagt interne retningslinjer for udgang til unge der er idømt en ungdomssanktion. Det er heri bl.a. anført at institutionen har kompetencen til at træffe afgørelse om udgang til denne gruppe unge, og der er retningslinjer for hvornår og hvor ofte den unge kan få udgang, og om varigheden heraf.

Jeg beder Stevnsfortet om at uddybe hvad det er for "regler ... afstukket fra politi, kriminalforsorg eller kommune" som institutionen henviser til. Det bemærkes at jeg umiddelbart forstår udtalelsen sådan at der ikke er tale om generelle skriftlige regler, men om afgørelser i konkrete tilfælde hvor spørgsmålet forelægges de pågældende myndigheder. Da Stevnsfortet alene (i anledning af min

anmodning i det i kursiv anførte om fremsendelse af eventuelle skriftlige regler/retningslinjer for meddelelse af udgang til unge der er idømt ungdomssanktion, unge der er anbragt på institutionen efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, og unge der er anbragt på socialpædagogisk grundlag) har fremsendt egne interne regler for så vidt angår unge der er idømt ungdomssanktion, går jeg ud fra at institutionen ikke er i besiddelse af andet skriftligt materiale om meddelelse af udgang til disse grupper af unge. For en ordens skyld beder jeg Stevnfortet om at bekræfte denne antagelse. Jeg anmoder tillige institutionen om at oplyse om det retlige grundlag for afgørelser om udgang til de nævnte grupper af unge, herunder for institutionens kompetence til at træffe afgørelse herom.

Forsvarerkontakten er der stor forskel på. Som hovedregel er de unges beskikkede forsvarere – som der normalt er tale om – ikke særlige ihærdige. Fra sin tidligere ansættelse i fængselsvæsenet er tillidsmanden bekendt med at de beskikkede forsvarere er pålagt at holde udgifterne nede.

9. Euforiserende stoffer

Anvendelse af euforiserende stoffer er kun et begrænset problem i institutionen. Modsat fængsler og arresthuse har personalet ikke mulighed for at visitere de unge under opholdet, men da personalet er tæt på de unge hele tiden, opdager de hurtigt hvis der er problemer. Indtil videre er der kun fundet hash.

10. Personaleforhold mv.

Fra år 2003 er der 32 ansatte på Stevnfortet, heraf 21 pædagoger.

To af de unge som jeg talte med under inspektionen, klagede over at der var for få ansatte. De henviste til at det ofte ikke er muligt at benytte institutionens fritidsaktiviteter, som f.eks. hallen, når

den ene af de to ansatte der er på vagt på afdelingen om eftermiddagen (mellem kl. 15 og kl. 23) og i weekenden, er optaget for eksempel med overvågning af besøg.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at personalenormeringen var sat ned med 4. Om aftenen og i weekenden er der færre pædagoger på arbejde end om dagen, men institutionen var i færd med at lave en ny vagtplan hvorefter der flyttes ressourcer fra dagbemandingen til aftenbemandingen (ved indførelse af 16-timers-vagter). Den nye plan forventedes at få virkning fra årsskiftet 2002/2003 og vil indebære at der ikke sker aflysninger i samme omfang som hidtil af aktiviteter på grund af personalesituationen.

Ledelsen bemærkede endvidere at opsætningen af det nye hegn, der som tidligere nævnt forventedes at være opsat inden årsskiftet 2002/2003, bl.a. ville medføre at hallen kom til at ligge inden for det sikrede område, og at politiet herefter ikke længere vil skulle give tilladelse til benyttelse af hallen for de surrogatanbragtes vedkommende.

Jeg meddelte de unge at personalenormeringen ville blive omtalt i min rapport. Jeg sendte (institutionen og) Storstrøms Amt en kopi af mit svar til de to unge.

På baggrund af det oplyste om flytning af ressourcer fra dagbemandingen til aftenbemandingen og opsætning af hegn, foretager jeg mig ikke mere vedrørende personalebemandingen ud over at henviser til at jeg, som nævnt, har gjort amtet bekendt med de unges klager. Jeg henviser i den forbindelse også til § 8 i ombudsmandsloven (lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) hvorefter ombudsmanden ved bedømmelsen af den kommunale, herunder den amtskommunale, forvaltning skal tage hensyn til de særlige vilkår hvorunder det kommunale styre virker. Det betyder bl.a. at ombudsmanden skal respektere den kommunale budgetmagt og lægge til grund at det er kommunalbestyrelsen/amtsrådet der inden for gældende rets rammer fordeler kommunens/amtets ressourcer.

Dog beder jeg institutionen om at underrette mig om hvorvidt den nye vagtplan er gennemført som planlagt, og om ordningen fungerer tilfredsstillende.

11. Vold mv.

Det sker sjældent at der udøves vold mod personalet, men når det sker, forekommer volden som regel i bølger. Der er stort set heller ingen tilfælde af trusler om vold mod personalet. Frustration hos de unge giver sig således normalt ikke udslag i vold mod personalet, men alene i hærværk.

Overfald anmeldes altid til Arbejdsskadestyrelsen, men sjældent til politiet. Ansvar for anmeldelse ligger hos ledelsen hvilket også er af betydning i konkrete tilfælde i forholdet mellem den unge og den ansatte idet vedkommende ansatte kan henvise til at det ikke er hans eller hendes vurdering om der skal ske anmeldelse. Arbejdets karakter gør at personalet må forvente at kunne blive udsat for knubs, men udgangspunktet er dog at de ikke skal affinde sig med det af denne grund.

Jeg beder amtet om at modtage oplysninger om amtets eventuelle politik/instruks på dette område.

For så vidt angår graffiti og anden hærværk, blev det under inspektionen oplyst at det sker at der udøves hærværk, men som regel er det ikke slemt. Nogle har dog ”lagt døre ned”. Når der sker hærværk, repareres det med det samme, og de unge der har udøvet hærværk, skal enten betale for udskiftning af det ødelagte eller selv være med til at udbedre de påførte skader. Institutionen mener at det minimerer omfanget af hærværk.

Institutionen forsøger også at holde de unge løbende opdateret om deres sager. Det mindsker også risikoen for hærværk mv.

Antallet af undvigelse og forsøg herpå fra Stevnstortet blev ikke oplyst under inspektionen, men i begrundelsen til et spørgsmål af 17. april 2001 fra et medlem af Folketinget til socialministeren er det nævnt at der dengang netop ”igen” havde været en flugt fra institutionen (omfattende to unge). Etableringen af hegnet vil gøre det vanskeligere at undvige fra Stevnstortet.

12. Tilsyn

Amtsrådet har pligt til at føre tilsyn med hvordan de amtskommunale opgaver løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde opgaverne udføres på. Dette fremgår af retssikkerhedslovens § 39 (lovbekendtgørelse nr. 267 af 12. april 2000 med senere ændringer om retssikkerhed og administration på det sociale område).

Tilsynet er opdelt i et almindeligt tilsyn og et økonomisk tilsyn, jf. pkt. 9 i dialogaftalen mellem institutionen og Social- og psykiatريفorvaltningen i Storstrøms Amt (del 2). Det almindelige tilsyn udføres af to fagkonsulenter fra forvaltningen og omfatter tilsyn med institutionens ledelsesmæssige, driftsmæssige og pædagogiske forhold.

Forud for min inspektion af institutionen bad jeg om at modtage eventuelt skriftligt materiale om tilsyn efter retssikkerhedslovens § 39. Institutionen oplyste at der institutionen bekendt ikke forelå sådant materiale. Under inspektionen blev det oplyst at institutionen indimellem får besøg af en konsulent fra amtet, men at der ikke er skrevet nogen egentlig rapport om disse besøg.

Jeg anmoder amtet om at oplyse om der foreligger skriftligt materiale i anledning af disse besøg. I givet fald beder jeg om kopi heraf.

Jeg beder tillige amtet om at oplyse om der – udover det der er angivet i dialogaftalen – er udarbejdet generelt materiale om tilsynsfunktionen. I givet fald beder jeg om kopi heraf.

Hvis der ikke foreligger sådant skriftligt materiale, beder jeg amtet om at redegøre nærmere for den måde som tilsynet efter den nævnte bestemmelse i retssikkerhedslovens § 39 udføres på, og for kontakten i øvrigt med institutionen.

De magtanvendelseskemaer som indsendes til amtet, bliver kontrolleret af amtet. Det blev oplyst at institutionen indtil videre ikke har fået påtalt fejl. (I en af de sager som jeg har modtaget til gennemgang, er der en kommentar fra forvaltningen, jf. pkt. 14.2. og 14.4.).

Hvad angår amtets tilsyn med Stevnfortets anvendelse af reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen mv., henviser jeg til pkt. 14.4. nedenfor.

Ud over magtanvendelsesskemaer udfylder institutionen ”grænseoverskridelsesskemaer” som også indberettes. Det blev oplyst at der var tale om et forsøg. Som svar på min anmodning i kursiv i den foreløbige rapport om kopi af disse skemaer og om oplysning om erfaringerne med forsøgsordningen med anvendelsen af disse skemaer, har institutionen med sin udtalelse fremsendt kopi af et sådant skema, en oversigt over voldsepisoder der er indberettet til Center for Konflikthåndtering, og en redegørelse som er udfærdiget af institutionens sikkerhedsrepræsentant den 23. marts 2003. Det fremgår heraf at anvendelsen af skemaerne er foranlediget af amtet, og at forsøget også omfattede to andre institutioner. For Stevnfortets vedkommende løb forsøget fra februar 2002 til udgangen af september 2002. Registreringen af situationer hvor der finder grænseoverskridende adfærd sted, sker for at synliggøre omfanget af disse situationer.

Om erfaringerne med anvendelsen af disse skemaer er det i denne redegørelse anført at der er sket en samlet evaluering af projektet, og at alle tre institutioner på evalueringsmøde i amtet den 8. oktober 2002 opfordrede til at projektet fortsatte. Det er videre anført at Stevnfortet fortsætter med at anvende disse skemaer indtil der foreligger svar fra amtet.

Jeg anmoder om oplysning om hvad der videre sker i sagen.

Politikken ved udfyldelse af magtanvendelsesrapporter er at det er bedre at udfylde en rapport for meget end en for lidt. Er personalet i tvivl om hvorvidt der i et konkret tilfælde er tale om magtanvendelse, udfyldes der således en rapport.

Socialministeriet skal følge udviklingen inden for anvendelsen af de sikrede afdelinger og skal lejlighedsvis aflægge besøg på institutionerne, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 3.

Jeg beder Socialministeriet om at oplyse hvornår der har været et sådant (sådanne) besøg fra ministeriets side, og jeg beder om at modtage de(n) rapport(er) som jeg går ud fra er udfærdiget efter besøget (besøgene).

13. Andet

Udgifterne vedrørende ophold på institutionen som sker på socialpædagogisk grundlag (magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, nr. 1-3) afholdes af kommunen og amtskommunen efter § 131 a i loven om social service, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 28, stk. 1 (som ændret ved bekendtgørelse nr. 992 af 4. december 2001). De øvrige udgifter ved de sikrede afdelinger fordeler den amtskommune der driver en sådan afdeling, mellem alle amtskommuner og kommuner der indbyrdes betaler til driften af de sikrede institutioner ud fra antallet af 15-17-årige i de enkelte amtskommuner og kommuner, jf. nærmere bekendtgørelsens § 28, stk. 2 og 3.

Visitation er aftalt til at foregå på den måde at der rettes henvendelse til en af de sikrede institutioner, f.eks. Stevnfortet, som så har pligt til at finde plads et andet sted hvis institutionen ikke selv har en ledig plads.

Amtet har givet en generel tilladelse til indelåsning af beboerne om natten, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 2. Hvis der sker tilkald fra en af de unge om natten, besvares det altid af begge de to der er på vagt på afdelingen.

Der bruges meget tid på indsættelsessamtaler. De elever der er på institutionen, hjælper med indslusning af nye elever.

De unge tildeles hver to kontaktpersoner. De udvælges efter hvem institutionen mener vil være den rette til den pågældende unge, men også således at der er tale om personer der indgår i forskellige vagter således at der så vidt muligt altid er én af den unges kontaktpersoner til stede. Det tilstræbes også at den unge får både en mandlig og en kvindelig kontaktperson.

Der føres dagbog over de enkelte unge og herudover en generel dagbog der dækker alle de unge.

For unge der er anbragt efter straffelovens § 74 a (ungdomssanktion), gælder der en pligt for kommunen til at udarbejde en handleplan. En foreløbig handleplan skal udarbejdes senest 7 dage efter at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om alvorligere kriminalitet, jf. § 58 a, stk. 3 og 4, i lov om social service. Jeg anmodede, som nævnt under pkt. 1, under inspektionen om kopi af to handleplaner vedrørende unge der er idømt ungdomssanktion, og jeg modtog herefter en handleplan og nogle udtalelser, jf. straks nedenfor.

I det ene tilfælde består ”handleplanen” alene af to delrapporter som beskriver nogle observationsture. Beskrivelserne er foretaget af de personer fra Stevnfortet som deltog i disse ture. Der er med andre ord ikke tale om en egentlig handleplan der, som angivet i § 58 a, stk. 3 og 4, skal udarbejdes af kommunen. I det andet tilfælde er der en egentlig handleplan som er udarbejdet af den unges hjemkommune, og der er tillige vedlagt en udtalelse fra institutionen til vedkommende statsadvokat. Handleplanen er underskrevet af en socialrådgiver og den unge.

Jeg beder om oplysning om hvorvidt der i den førstnævnte sag foreligger en egentlig handleplan fra kommunens side. I så fald beder jeg om kopi heraf.

Stevnfortet har i sin udtalelse anført at det er kommunens ansvar at der udarbejdes handleplaner, men at Stevnfortet rykker hvis de ikke foreligger. Det er socialrådgiverens ansvar at fastholde kommunen i kravet om udarbejdelse af handleplaner.

I forbindelse med udlevering af nævnte materiale oplyste institutionens socialrådgiver at der er udviklet et særdeles godt samarbejde mellem Stevnfortet og kommunerne, politi, forsvarere og andre relevante myndigheder og personer. Fra opholdets start igangsættes et tæt samarbejde mellem myndighederne og ikke mindst den unges netværk (forældre/familie).

De unge må ikke have penge på afdelingen. Deres penge styres over deres kontobog.

Som svar på en anmodning i kursiv om oplysning om hvornår og hvordan de unge kan købe slik, sodavand, cigaretter mv., har Stevnsfortet i sin udtalelse oplyst at der hver dag kan afgives bestilling til ”madmor” og at varer afhentes efterfølgende. Jeg går ud fra at der hermed menes samme dag.

14. Gennemgang af konkrete sager

I magtanvendelsesbekendtgørelsen er der fastsat nærmere regler om sikrede afdelinger til børn og unge, om anvendelsen af sikrede afdelinger og anvendelsen af (bl.a.) fysisk magt og isolation i disse afdelinger/institutioner. Bekendtgørelsen (nr. 620 af 21. juni 2001 som ændret ved bekendtgørelse nr. 992 af 4. december 2001) indeholder bestemmelser om protokollering af bestemte former for fysisk magtanvendelse mv. og bestemmelser om indberetning til amtskommunen i tilfælde af overtrædelse af bekendtgørelsens regler og anvendelse af nødværge. Bekendtgørelsen indeholder endvidere bestemmelser om amtskommunens tilsyn med de sikrede afdelinger og afdelingernes anvendelse af reglerne i bekendtgørelsen, og regler om at (visse af) de afgørelser som amtskommunen træffer i medfør af bekendtgørelsen, kan indbringes for det sociale nævn, jf. lov om social service § 121. Bekendtgørelsen indeholder i §§ 23 og 24 regler om at lederen af den sikrede afdeling/institution skal sikre sig at det anbragte barn/den unge og forældremyndighedens indehaver gøres bekendt med reglerne i bekendtgørelsen – og herunder bekendtgørelsens klageregler. Tilsvarende gælder adgangen til at rette henvendelse til det af Folketinget i henhold til grundlovens § 71, stk. 7, nedsatte tilsyn med personer der er underkastet administrativ frihedsberøvelse.

Under inspektionen bad jeg som nævnt om udlån af institutionens skriftlige materiale vedrørende magtanvendelse i perioden 1. januar 2002 til varslingen af inspektionen den 5. november 2002 – dog kun de seneste 15 sager – med henblik på efterfølgende gennemgang.

Jeg modtog noget materiale ved inspektionens afslutning (en oversigt over 6 sager som amtet havde telefaxet samme dag til institutionen og materiale vedrørende en af disse sager samt enkelte sider fra en anden sag). Efterfølgende modtog jeg den 19. december 2002 et brev af 18 december 2002 fra institutionen hvormed institutionen fremsendte kopi af de resterende sager med oplysning om at

det fremsendte materiale er samtlige indberetninger. De enkelte sager var til dels sammenblandende. Den 23. december 2002 modtog jeg et brev af 10. december 2002 med bilag fra amtet til Stevnnsfortet der over sin adresse havde påsat en mærkat med Folketingets Ombudsmands adresse. Brevet er stemplet modtaget i Stevnnsfortet den 11. december 2002. Kopi af sagerne er hæftet sammen i ukronologisk rækkefølge, men sagerne er dog ikke sammenblandede. Der er som nævnt i alt 6 sager om magtanvendelse mv. Den ene sag vedrører imidlertid en magtanvendelse der fandt sted (den 30. oktober 2002) på Prøvegården, men da denne institution ikke er omfattet af inspektionen, indgår rapporten derfra ikke i min gennemgang der således omfatter 5 sager.

På den oversigt over voldsepisoder som er registreret som grænseoverskridende adfærd, som jeg har modtaget med Stevnnsfortets udtalelse, er der hæftet en oversigt over episoder der er indberettet til amtet som magtanvendelse. En af de sager som jeg modtog, og som indgår i gennemgangen nedenfor, er ikke med på denne oversigt (en magtanvendelse den 17. september 2002), men til gengæld er der en magtanvendelse som jeg ikke modtog (den 13. august 2002).

Jeg beder Stevnnsfortet om at oplyse hvorfor jeg ikke modtog denne sag sammen med de øvrige sager. At sagen fra den 17. september 2002 ikke figurerer på oversigten, går jeg ud fra skyldes at oversigten kun dækker til og med august 2002.

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 2, skal kopi af magtanvendelsesskemaer der udfærdiges efter denne bestemmelse, opbevares af institutionen. Der gælder ikke en tilsvarende opbevaringspligt for skemaer der udfærdiges efter § 16. Som nævnt nedenfor under pkt. 14.3 fremtræder alle skemaerne som udfærdiget efter § 16. Jeg henviser til min anmodning om en udtalelse herom under dette punkt. Bestemmelserne i §§ 15 og 16 er gengivet i pkt. 14.1.

14.1. Magtanvendelsesbekendtgørelsen

Magtanvendelsesbekendtgørelsen er udstedt i medfør af lov om social service § 108.

Ved en sikret afdeling forstås efter bekendtgørelsens § 3, stk. 1, 2. pkt., en afdeling hvis yderdøre og vinduer konstant kan være aflåst. Sikrede afdelinger skal godkendes af Socialministeriet efter indstilling fra amtskommunen (§ 3, stk. 3, 1. pkt.). Sikrede afdelinger kan være organiseret som selvstændige døgninstitutioner eller være knyttet til en døgninstitution for børn og unge, jf. lov om social service § 51. Socialministeriet følger som allerede nævnt udviklingen i anvendelsen af de sikrede afdelinger og skal lejlighedsvis aflægge besøg på institutionen, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 3, 2. pkt.

Magtanvendelsesbekendtgørelsens § 1 indeholder et forbud mod ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling og et forbud mod legemlig afstraffelse af barnet/den unge. Fiksering er heller ikke tilladt.

Bestemmelsen indeholder endvidere forbud mod fysisk magtanvendelse og isolation. Disse forbud gælder dog ikke undtagelsesfrit.

Magtanvendelsesbekendtgørelsens § 1 indeholder herudover regler om barnets/den unges kontakt med omverdenen (brevveksling, telefonsamtaler, besøg mv.) og regler som begrænser institutionens kontrol hermed.

For unge der er anbragt i sikrede afdelinger som varetægtssurrogat, er der i bekendtgørelsen henvist til retsplejelovens regler (eller tilsvarende regler fastsat i bekendtgørelsen).

I bekendtgørelsens § 2 er fastsat følgende om fysisk magtanvendelse:

”§ 2. Fysisk magtanvendelse i form af, at barnet eller den unge fastholdes, eller føres til andet opholdssted, er tilladt, såfremt barnet eller den unge enten udviser en sådan adfærd, at fortsat ophold i fællesskabet er uforsvarligt, eller såfremt barnet eller den unge derved forhindres i at skade sig selv. Denne magtanvendelse skal afpasses efter forholdene i den enkelte situation og må ikke gå ud over det strengt nødvendige.

Stk. 2. Handlinger, som har været nødvendige for at modstå eller afværge et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb og ikke åbenbart går ud over, hvad der under hensyn til angrebets farlighed, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning er forsvarligt, omfattes af straffelovens bestemmelser om nødværge, hvorefter der kan blive tale om at gå videre i forsvaret end anført i stk. 1. En medarbejder kan således også gribe ind og hjælpe i udøvelsen af nødværge.”

I magtanvendelsesbekendtgørelsen er endvidere fastsat regler om anvendelse af isolation i sikrede afdelinger. Efter bekendtgørelsens § 1, stk. 9, kan retten efter retsplejelovens regler bestemme at unge der er anbragt i sikret afdeling i stedet for varetægtsfængsling, helt eller delvis afskæres fra kontakt med andre. Efter § 10 kan institutionens leder undtagelsesvis træffe bestemmelse om anbringelse af den unge i et særligt isolationsrum (i højst 2 timer) når der er overhængende fare for at denne skader sig selv eller andre. Bestemmelsen i § 10 er ikke relevant for Stevnsfortet da denne institution som nævnt under pkt. 3.11 ikke har særlige isolationsrum.

(Efter bekendtgørelsens § 3, stk. 2, kan amtskommunen give tilladelse til aflåsning om natten af værelser i sikrede afdelinger uden at dette anses for isolation. Der er, som nævnt under pkt. 13, af amtet truffet en sådan bestemmelse for Stevnsfortets vedkommende).

Vedrørende skematilførsler og indberetninger indeholder bekendtgørelsens §§ 15 og 16, stk. 1 og 2 følgende bestemmelser:

”§ 15. Ved anvendelse af sikret afdeling, aflåsning om natten af værelser i sikret afdeling, isolation samt den i § 2, stk. 1, beskrevne form for fysisk magtanvendelse skal institutionens leder samme dag indføre følgende oplysninger på et særligt udarbejdet skema:

- 1) Barnets eller den unges navn og alder,
- 2) tidspunktet for indgrebet,
- 3) indgrebets varighed,

- 4) indgrebets art,
- 5) begrundelse for indgrebet.

Stk. 2. Kopi af skemaet skal bero i institutionen i en særlig dertil beregnet protokol.

Stk. 3. Institutionens leder indsender ved månedens udgang med sine kommentarer skemaerne til amtskommunen, der gennemgår skemaerne.

§ 16. Overtrædelse af reglerne i kap. 1-5 samt anvendelse af nødværge indberettes til amtskommunen. Den i § 2, stk. 1, beskrevne form for fysisk magtanvendelse skal ikke indberettes, men episoden skal protokolleres, jf. § 15, stk. 1.

Stk. 2. Den implicerede medarbejder skal senest dagen efter episoden afgive skriftlig indberetning derom til institutionens leder, der med sine kommentarer samt forklaringer fra personer, der har overværet episoden, inden 3 dage videresender indberetningen til amtskommunen. Så vidt muligt skal indberetningen ledsages af barnets eller den unges redegørelse for episoden. Indberetningen skal indeholde følgende oplysninger:

- 1) De særlige forhold, der begrundet indgrebet,
- 2) tidspunktet for den handling, der har givet anledning til indgrebet,
- 3) tidspunktet for indgrebet,
- 4) indgrebets varighed,
- 5) beskrivelse af indgrebets art,
- 6) beskrivelse af indgrebets formål,
- 7) hvem, der foretog indgrebet, og
- 8) barnets eller den unges tilstand i den tid, indgrebet fandt sted.”

Som det fremgår, sondres der i magtanvendelsesbekendtgørelsen mellem indgreb der skal skematilføres efter § 15, stk. 1 (aflåsning om natten af værelser, isolation (i op til to timer), fastholdelse og føring til andet opholdssted), og indgreb der skal indberettes til amtet efter reglerne i § 16 (overtrædelse af reglerne i kapitel 1-5 og anvendelse af nødværge).

De indgreb som efter § 15 blot skal skematilføres (og indsendes til amtet ved månedens udgang), er kendetegnet ved deres dagligdags eller begrænsede karakter.

14.2. Lidt om sagerne

De 5 sager som indgår i min undersøgelse, vedrører fysisk magtanvendelse i form af fastholdelse ved greb, herunder førergreb, i arme og ben, og skub. I 2 tilfælde er det oplyst at de unge blev båret til deres værelse, jf. herom under pkt. 14.3.

I et af disse 2 tilfælde skete der indelåsning af den unge på eget værelse, men episoden fandt sted kl. 00.15-00.20, og det er tillige udtrykkeligt anført at indelåsning skete fordi det var efter låsetid. Det er ikke i det andet tilfælde hvor magtanvendelsen fandt sted umiddelbart inden sædvanlig låsetid, anført i rapporten at den unge blev låst inde efter at være båret til sit værelse. Jeg henviser til omtalen af disse tilfælde under pkt. 14.3.

I et af de 5 tilfælde blev den unge afhentet af politiet og taget med til arresthus. Det drejer sig om en anvendelse af magt den 17. september 2002 hvor den pågældende bl.a. havde angrebet en anden ung på institutionen. På et tidspunkt tog den unge en jerngryde som han imidlertid tabte (eller smed), hvorefter den anden unge tog gryden som han ville slå den pågældende unge med. Dette modangreb blev imidlertid afværget af personalet. Det er herom anført at personalet fik den pågældende unge ”ned på gulvet”.

Jeg beder institutionen om at oplyse hvorvidt der var tale om en magtanvendelse over for denne anden unge som skulle skemaføres efter § 15, stk. 1, eller indberettes efter § 16, stk. 1.

4 af magtanvendelserne fandt sted i maj 2002 (fra den 2. maj til den 22. maj 2002), og den sidste fandt sted den 17. september 2002. 3 af anvendelserne fandt sted over for samme person, alle i maj måned.

I et tilfælde (magtanvendelsen den 2. maj 2002) foreligger der et notat fra Social- og psykiatريفorvaltningen i amtet. I notatet kommer forvaltningen med nogle bemærkninger til den involverede medarbejders håndtering af sagen og anfører at episoden bør drøftes på det kommende afdelingsmøde. Med disse bemærkninger forslås indberetningen taget til efterretning hvilket ved påtegning er sket.

14.3. Anvendelse af skemaer mv.

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 15, stk. 1, skal institutionens leder indføre tilfælde af magtanvendelse af den i § 2, stk. 1, beskrevne art (fastholdelse og føring til et andet opholdssted) i et ”særligt udarbejdet skema”. Tilsvarende gælder tilfælde af anvendelse af sikret afdeling, tilfælde af aflåsning om natten af værelser i sikret afdeling og tilfælde af isolation.

Stevnsfortet har ingen usikrede afdelinger og ingen isolationsrum, og jeg har derfor i det følgende set bort fra denne form for magtanvendelse.

Da Stevnsfortet har en generel tilladelse til indelåsning om natten, har jeg i det følgende tillige set bort fra denne form for magtanvendelse, dog har jeg nedenfor nævnt 2 sager om aflåsning om natten.

Der stilles ikke krav i bekendtgørelsen om at indberetning efter bekendtgørelsens § 16, stk. 1, af overtrædelse af reglerne i kap. 1-5 og anvendelse af nødværge skal ske på et særligt udarbejdet skema.

Der er i de 5 sager anvendt samme fortrykte skema. I alle tilfælde et amtets adresse anført øverst på skemaet, og jeg går derfor ud fra at skemaerne er udfærdiget af Storstrøms Amt.

Jeg kan til orientering for Stevnstortet og amtet oplyse at ombudsmandens retschef i sagen vedrørende hans inspektion af den sikrede institution Koglen har bedt Socialministeriet om at oplyse om ministeriet har overvejet at ændre bekendtgørelsen således at de skemaer der anvendes, bliver ens for hele landet.

Skemaerne har overskriften ”Magtindberetning” (min fremhævelse). I flere tilfælde er skemaet suppleret med en rapport fra de(n) pågældende implicerede medarbejder(e).

I de anvendte skemaer er der plads til omtale af 4 tilfælde af magtanvendelse.

Der er endvidere rubrikker til udfyldelse af institutionens navn, den unges navn og cpr.nr. og navn(e) på den eller de medarbejdere der har udøvet magtanvendelsen. Endvidere er der rubrikker til oplysning om tidspunktet for indgrebet, indgrebets varighed, særlige forhold der begrundet indgrebet, og om hvor magtanvendelsen fandt sted. Desuden er der rubrikker til beskrivelse af indgrebets art og formål, den unges tilstand under og efter indgrebet, og ledelsens og den unges kommentarer. (Efter § 16, stk. 2, 2. pkt., skal en indberetning om overtrædelse af reglerne i kapitel 1-5 eller anvendelse af nødværge så vidt muligt ledsages af barnets eller den unges redegørelse for episoden). Endelig er der en rubrik til angivelse af om der er sket indberetning om vold mod personalet, og linjer til underskrift fra medarbejdere.

Nederst på skemaet er det angivet at beskrivelsen sammen med barnet/den unges og lederens kommentarer skal sendes til forvaltningen inden 3 dage efter at magtanvendelsen har fundet sted.

Der synes således at være tale om et skema der er udfærdiget til brug for indberetninger efter § 16, stk. 1, jf. § 2, stk. 2 (om overtrædelse af reglerne i kapitel 1-5 og nødværge).

På den anden side er skemaerne ikke indsendt til amtet inden 3-dages-fristen som angivet i bekendtgørelsens § 16, stk. 2. Dog er skemaet i ét tilfælde (en episode den 2. maj 2002) faxet til amtet den 6. maj 2002 hvilket kunne tyde på at der er tale om en (lidt for sen) indberetning efter § 16. De 3 øvrige skemaer fra maj måned (episoder den 8., 21. og 22. maj 2002) er stemplet modtaget i amtet den 27. maj 2002 og ses således at være fremsendt samlet ved månedens udgang, jf. fremgangsmåden i § 15, stk. 3. Skemaet fra magtanvendelsen den 17. september 2002 er stemplet modtaget i amtet den 26. september 2002.

Jeg beder institutionen om at oplyse hvorvidt institutionen i de enkelte tilfælde har lagt til grund at der er tale om magtanvendelser der skete efter § 2, stk. 1 eller 2. Indtil jeg har modtaget disse oplysninger, foretager jeg mig ikke noget vedrørende spørgsmålet om hvorvidt indgrebene har skullet indberettes efter § 16 eller blot skemaføres og sendes til amtet ved månedens udgang, jf. § 15, og om reglerne i den relevante bestemmelse i øvrigt har været overholdt.

I 2 tilfælde blev den unge, som tidligere nævnt, båret til eget værelse (magtanvendelser den 21. og 22. maj 2002). I begge tilfælde havde der forinden været en fysisk kontakt mellem et medlem af personalet og den unge i form af skub og greb (fastholdelse). Det fremgår ikke om dét at den unge blev båret til sit værelse, er opfattet som en magtanvendelse.

Jeg beder Socialministeriet om at oplyse hvorvidt det at bære en ung til et andet sted, f.eks. til vedkommendes eget værelse, er (eller kan være) omfattet af bestemmelsen i § 2, stk. 1, der taler om at fysisk magtanvendelse i form af at den unge fastholdes eller "føres" til et andet opholdssted, eller af § 2, stk. 2, der taler om handlinger som er nødvendige for at "modstå eller afværge" et påbegyndt eller overhængende uretmæssigt angreb, og som ikke åbenbart går ud over hvad der er forsvarligt under hensyn til angrebets karakter, angriberens person og det angrebne retsgodes betydning.

Det ene af de nævnte tilfælde omfatter magtanvendelse der fandt sted efter det sædvanlige tidspunkt for aflåsning (ifølge udleveret materiale kl. 23.30 fredag og lørdag). I det andet tilfælde fandt magtanvendelsen sted umiddelbart før dette tidspunkt. I førstnævnte tilfælde (den 22. maj 2002) fremgår det at der faktisk skete aflåsning – med henvisning til at det var efter låsetid.

Efter bekendtgørelsens § 1, stk. 5, forstås ved isolation ”afsondring i aflåst rum i kortere eller længere perioder”. Som nævnt ovenfor er isolation efter bekendtgørelsens § 1, stk. 5, ikke tilladt bortset fra de i § 1, stk. 9 og § 10 nævnte tilfælde. Aflåsning om natten af værelser i sikrede afdelinger efter (generel) tilladelse fra amtet betragtes ikke som isolation, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Da ”anbringelsen” af de unge i de 2 nævnte tilfælde på deres egne værelser skete efter og umiddelbart inden låsetid, er der ikke tale om isolation selv om der skete aflåsning af værelset. Dog kan der rejses spørgsmål om hvorvidt der alligevel er tale om isolation hvis de andre unge ikke samtidig låses inde på deres værelser (med henvisning til at det er efter låsetid). Ud over at nævne dette, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Til orientering for Stevnfortet og amtet kan jeg oplyse at ombudsmandens retschef i sagen vedrørende hans inspektion af den sikrede institution Koglen har tilkendegivet at der med de nævnte bestemmelser i bekendtgørelsens § 1, stk. 9 og § 10 efter hans umiddelbare opfattelse er gjort op med hvilke indgreb i form af indelåsning der kan henføres til bekendtgørelsens § 15. Alle andre former for indelåsning skal efter denne forståelse indberettes til amtskommunen efter bekendtgørelsens § 16, stk. 1 (som indgreb der udgør ”overtrædelse af reglerne i kap. 1-5; i tilfælde af indelåsning på værelset (bortset fra om natten) en overtrædelse af § 1, stk. 5). Retschefen har bedt Koglen og Ringkøbing Amt om en udtalelse herom (i relation til konkrete sager om indelåsning på værelserne). Han har bedt om at udtalelserne mv. sendes til ham gennem Socialministeriet hvis bemærkninger han tillige har udbedt sig.

Det fremgår af en skrivelse nr. 12003 af 27. juni 2001 om orientering om den nye bekendtgørelse om magtanvendelse at der vil blive udarbejdet en vejledning om magtanvendelsesbekendtgørelsen. Ifølge skrivelsen forventedes vejledningen på dette tidspunkt at blive udarbejdet i løbet af efteråret 2001, men den er endnu ikke udsendt.

Jeg anmoder Socialministeriet om at oplyse hvornår vejledningen vil blive udsendt, og om den vil indeholde vejledning med hensyn til afgrænsningen mellem magtanvendelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1 og 2.

14.4. Amtets tilsyn med Stevnfortets anvendelse af magtanvendelsesbekendtgørelsen

Amtskommunen fører efter bekendtgørelsens § 17 tilsyn med institutionerne, herunder institutionernes anvendelse af bekendtgørelsens regler.

I fortsættelse af det som jeg har anført om amtets tilsyn efter retssikkerhedslovens § 39 (pkt. 12 ovenfor), beder jeg om en udtalelse fra amtet om amtets tilsyn med Stevnfortets anvendelse af reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Som nævnt under pkt. 12 oplyste Stevnfortet under inspektionen at amtets gennemgang af rapporter ikke har givet anledning til bemærkninger, men der er dog blandt de rapporter som jeg har modtaget, en kommentar fra amtet i en enkelt sag (en magtanvendelse den 2. maj 2002, jf. pkt. 14.2.)

15. Opfølgning

Jeg har i de enkelte afsnit ovenfor bedt Stevnfortet og Storstrøms Amt – og endvidere Socialministeriet – om oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold. Jeg beder om at Stevnfortet sender institutionens oplysninger mv. gennem Storstrøms Amt med henblik på at amtet får lejlighed til at kommentere det som Stevnfortet anfører.

Jeg beder Storstrøms Amt om at tilbagesende amtets og Stevnnsfortets oplysninger mv. gennem Socialministeriet hvis oplysninger og bemærkninger jeg ligeledes udbeder mig – vedrørende pkt. 12 (tilsyn) og pkt. 14.3. (anvendelse af skemaer).

16. Underretning

Denne rapport sendes til Stevnnsfortet, Storstrøms Amt, Socialministeriet, Folketingets Retsudvalg, Tilsynet i henhold til Grundlovens § 71, stk. 7, og de unge i institutionen.

Lennart Frandsen
Inspektionschef